

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Avaria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreană”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fêrul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgneaana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16.—, pe 1/2 an K 8.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 6 Iunie 1903.

Nr. 23.

Agendele de control ale comite- tului de supraveghiere.

— Controlul bunurilor mobile și a imobilelor. —

Bunurile imobile de cari are lipsă și pe cari trebuie să le procure societatea la purtarea afacerilor sale, precum și obiectele pe cari eventual le confecționează însași întreprinderea ori pe cari aceasta le cumpără spre a le vinde din nou ori a-le folosi însași, sunt foarte diferite; din care cauză controlul acestor părți de avere încă are să se efectuească diferit.

Aci nu ne putem ocupa cu regulile speciale după cari sunt a se controla diferitele categorii de obiecte, ce pot obveni la întreprinderile societare, ci vom aminti numai unele reguli generale, cari trebuie să fie normative la controlul ori cărei întreprinderi. Grupând obiectele mobile cari obvin mai des, se poate face cu privire la control următoarea clasificare:

Controlul mărfurilor. Sub mărfuri se înțeleg aci acele obiecte, cari se procură din partea societății în cantități mai mari ori mai mici, cu scop de a le vinde mai departe neschimbate, va să dică cu scop de a face negoț cu ele. Dar se înțeleg sub numirea aceasta și acele obiecte mobile, pe cari le primesce și administrează societatea în comisioane, căci acestea trebuie ținute în evidență întocmai ca și cum ar forma proprietatea societății. Cu mărfurile primite pentru transport din partea întreprinderilor de transport nu ne ocupăm, fiind-că asupra acestora nu se poate extinde controlul comitetului de supraveghiere.

La controlul manipulațiunii cu mărfuri sunt normative următoarele: ținut-a direcțiunea cont la procurarea mărfurilor de interesele societății, cu alte cuvinte, nu a procurat cumva mărfuri străine de obiectul întreprinderii; de altă parte s'a aprovisionat societatea în cantitatea și calitatea recerută cu mărfurile ce se trec și se unesc cu scopul întreprinderii; nu a cumpărat scump și eventual mărfuri stricate, etc. Cum sunt înmagazinate mărfurile; asigurate sunt și ferite sunt de stricăciune? S'a realizat la mărfurile vindute câștiguri, cum au realizat între impregiurări identice alți comercianți, și câștigurile sunt corect trecute în registre din partea contabilității? Mai departe trebuie să se convingă comitetul de supraveghiere despre ființa mărfurilor nevindute, dacă în general starea acestora corespunde diferenței dintre mărfurile intrate (cumpărate) și cele eșite (vindute).

Asupra acestor chestiuni trebuie comitetul de supraveghiere să și câștige convingere sub decursul controlului, ceea-ce se face, prin examinarea și confrontarea conturilor (facturilor), a documentelor și a altor însemnări referitoare la mărfurile cumpărate și vindute, precum și prin inventarisarea magazinelor. Mai însemnată și mai grea este dintre agendele acestea ținerea în evidență a depositului de mărfuri, adecă constatarea faptului, dacă mărfurile de magazin corespund atât cantitativ, cât și în ce privește valoarea, cu starea ce o arată cărțile respective. Spre scopul acesta contabilitatea întreprinderilor, cari se ocupă cu negoțul de mărfuri, trebuie să poarte o evidență exactă despre circulațiunea mărfurilor, încât pe baza acestor însemnări să se poată constata în ori-ce moment cantitatea mărfurilor ce trebuie să se afle în magazin. Această evidență se ține prin *Contul mărfurilor* și prin *Scontrul mărfurilor*. Contul mărfurilor se debitează cu prețul mărfurilor cumpărate, precum și cu spesele de transport, magazinagiu și vamă; din contra se creditează cu prețul de vânzare al mărfurilor și anume sau numai într'o singură rubrică sau în două, adecă cu separarea câștigului realizat. Dar fiind-că în contul mărfurilor diferitele mărfuri cumpărate și vindute se introduc în totalitate și în ordinea cumpărării resp. vânzării, pe baza acestui cont se poate stabili numai cu anevoie cantitatea mărfurilor cumpărate și vindute, resp. depositul, din care cauză este lipsă și de o carte specială: *Scontrul mărfurilor*. În acesta se deschide pentru fie-care articol de negoț o rubrică și anume pe latura stângă pentru mărfurile intrate și pe latura dreaptă pentru cele eșite. În rubricile acestea se inscrie atât cantitatea, cât și prețul mărfurilor; iar dacă sunt atât de mulți articoli încât pentru fie-care nu se poate deschide câte o rubrică într'un singur scontru, atunci se deschid mai multe scontre.

Chemarea comitetului de supraveghiere este să se convingă deoparte că registrele acestea se poartă exact și regulat, iar de altă parte, că mărfurile resp. depositul arătat în registre de fapt există în magazine. Unde sunt multe feliuri și mari cantități de mărfuri, lucrul acesta nu este ușor. A lua prea des inventar asupra mărfurilor, — unica probă sigură — nu se prea poate, din cauză, că lucrarea aceasta este împreună cu spese, perdere de timp și fiind-că se pot strica mărfurile și se împedecă circulațiunea; astfel comitetul de supraveghiere trebuie să se mulțamească a face probe. Anume sau controlează numai cantitatea mărfurilor în baluri — detragând greutatea ambalagiului — iar mărfurile curente le evaluează aproximativ după

măsura ochiului, sau apoi cântăresce minuțios cutare ori cutare marfă conform scontrului. Când la probele făcute în modul acesta s'ar arăta diferențe mai mari, o inventarisare riguroasă a întreg magazinului este inevitabilă.

Controlul materiilor brute ori semifabricate. Sub numirea aceasta se înțeleg acele părți de avere, pe cari le-a procurat o întreprindere industrială pentru prelucrare ori întrebuițare. Este regulă, că mărfurile menite pentru prelucrare să se separeze de cele destinate pentru consumațiune și ca în registre să se facă evident, cu cât a crescut valoarea mărfurilor prin prelucrare, resp. cu cât s'a redus valoarea celor consumate. Spre scopul acesta vor trebui să se poarte registre separate despre mărfurile brute destinate pentru prelucrare și consumațiune, resp. despre semifabricate. Prin urmare după cum societatea va prelucra unul sau mai multe soiuri de materii brute, așa va trebui să facă evidentă circulațiunea acestor mărfuri, într'unul sau mai multe conturi, debitând contul ori conturile respective cu prețul de cumpărare, speșele de transport, etc. al materiilor brute și creditându-le cu valoarea materiilor întrebuițate la fabricațiune. Cartea materiilor brute destinate pentru consumațiune se poartă analog. cu deosebirea că în cartea aceasta conturile se creditează cu valoarea materiilor consumate.

În ambele registre saldul singuraticelor conturi arată starea respectivelor materii brute, ceea-ce comitetul de supraveghiere poate controla în modul arătat la mărfuri. Dar fiind-că materiile brute nu se vind și astfel nu se pot controla prin registrul cassa valorile cari intră pentru ele, comitetul de supraveghiere trebuie să și câștige convingerea dacă aceste materii brute de fapt s'au întrebuițat la fabricațiune ori nu. De aceea va fi de lipsă ca administratorul (magazinarul) mărfurilor să predea materiile brute conducătorului lucrărilor de fabricațiune, totdeauna pe baza unui *avis* și pe lângă *revers* și *contra-revers*, cari cu ocaziunea reviziunii sunt a se controla și confronta una cu alta și cu însemnările de registre.

Controlul fabricatelor. Fabricate se numesc acele părți de avere pe cari însași întreprinderea le confecționează pentru vânzare din materiile brute procurate. Acestea se țin în evidență în *contul mărfurilor lucrate* sau dacă se fabrică mai multe felii de obiecte, în *cartea fabricatelor*, în care se deschide pentru fie-care fabricat un cont separat sau cel puțin o rubrică separată. Speșele de producțiune (fabricațiune) se pot ține în evidență și într'un cont separat, în care cas saldul conturilor arată câștigul brut, pe când în cazul prim el arată câștigul curat realizat. Din conturile acestea însă nu se poate constata cuantitatea fabricatelor aflătoare în magazin și așa trebuie purtat un *scontru al fabricatelor*, în care se deschid pentru fie-care fabricat două rubrici, unul pentru „debit“ (intrate), altul pentru „credit“ (eșite). În rubrica debit se înscriu fabricatele, îndată-ce acelea se predau dela fabrică la magazin; iar în rubrica credit se trec fabricatele vindute ori date în comisiune spre vânzare. Saldul arată cuantitatea fabricatelor din magazin. Controlul însă nu se poate mulțămii numai cu constatarea faptului, că mărfurile arătate în registre de fapt există, ci trebuie să se convingă și despre aceea, că oare este proporțiune între fabricatele produse și între materiile brute consumate? nu s'au făcut sub titlul acesta abuzuri, resp. nu se face risipă cu materiile brute? De altă parte trebuie controlat dacă fabricatele s'au vindut cu preț convenabil; dacă la mărfurile vindute

pe credit ori în comisiune interesele societății sunt de ajuns asigurate, etc.

Controlul utensiliilor. Sub numirea utensilii se înțeleg aci acele bunuri, cari s'au procurat din partea societății pentru trebuințele întreprinderii. Ele pot fi foarte diferite, d. ex. mașini, unelte, cară, vite de jug, mobile de birou și de prăvălie, etc. Obiectele acestea se pot ține în evidență într'un cont comun, așa numitul *cont al utensiliilor*, numai când ele sunt de o categorie; la din contra trebuie deschise conturi speciale. Astfel se poate deschide: contul mașinelor, contul animalelor de jug, contul buților, etc. Toate conturile acestea se debitează cu valoarea utensiliilor cumpărate și se creditează cu suma, ce se amortisează anual conform statutelor pentru deteriorare, precum și cu sumele încasate din vânzări de ale singuraticelor utensilii. Conturile utensiliilor presintă însă, chiar și în cas când sunt specificate, numai valoarea totală a utensiliilor. Pentru control trebuie deci făcute despre utensiliile de o categorie *inventare* specificate, în care să fie introduse calitatea și prețul de cumpărare al fie-cărui obiect. Va să dică trebuie făcut un inventar al carălor, al uneltelor, al mobilelor de birou, etc. La efectuarea reviziunii comitetul de supraveghiere va percurge singuraticele poziții ale acestor inventare și se va convinge dacă obiectul introdus există și dacă ar lipsi, trecut este la eșite; din contra utensiliile nou acurate introduse sunt ca intrate?

Controlul imobițiilor. Imobilele, cari formează proprietatea societății se țin în evidență în *contul imobițiilor*, cari se debitează cu prețul de cumpărare al realităților acurate, cu sumele spesate pentru meliorațiuni, clădiri sau alte scopuri; din contra se creditează cu prețul de vânzare al realităților sau cu toate sumele, cu cari s'a redus valoarea realităților din chestiune. Un control sistematic însă nu se mulțămesc numai cu constatarea faptului, că contul acesta se poartă exact, ci din când în când va cerceta și *cartea funduară* spre a se convinge dacă nu s'a înstrăinat ori ipotecat o parte a realităților. Mai departe, cu deosebire la întreprinderile întemeiate cu scop de a exploata realitățile acurate, comitetul de supraveghiere va trebui să controleze și modul și măsura exploataării, spre a vedea dacă direcțiunea exploatează realitățile în mod rațional; și dacă prin o administrare mai rațională nu s'ar pute realiza un venit mai mare și în fine nu devastează arăndatorii realitățile, reducând în modul acesta valoarea lor? Asemenea trebuie controlat dacă s'au încasat și contat toate veniturile realităților și dacă s'a făcut evidentă la contul respectiv creșterea ori decrescerea valorii.

(Trad. după: „Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiere“).

Pozițiuni fictive în bilanț.

Scopul bilanțului este a ne arăta starea averii la un timp anumit. Acest scop se realizează prin înșirarea singuraticelor părți de avere, și anume: în mod specificat în inventar, și în mod contras în bilanț.

În sensul legii bilanțul cuprinde o consemnare a averii imobile, a pretensiunilor și datoriiilor, a numărării și a celorlalte părți de avere, (L. C. §. 26), și afară de acestea, după principiile contabilității încă și contul capital, care la societățile pe acțiuni se descompune în capital de acțiuni, fond de rezervă și profit curat. Dacă bilanțul se încheie cu pierdere, aceea se înscrie între active, ca o poziție care reduce capitalul.

Conturile capitalului, deși figurează în bilanț între passive, nu pot fi considerate ca o datorie.

Averea s'ar pute constata și așa. dacă s'ar lăsa cu totul afară din bilanț conturile de capital, s'ar aduna activele și passivele și s'ar afla capitalul prin subtragerea passivelor din active. dar după principiile contabilității duble, saldul bilanțului încă se trece pe partea mai mică pentru balansare.

Conturile Capital, Fond de rezervă și Profit din bilanț le-au numit unii *pozițiuni ideale* (fictive). purcedând din faptul, că capitalul fundamental, fondul de rezervă și profitul nu formează o datorie după cum nici pierderea o pretensiune a societății. Cu toate acestea acea numire nu este corectă. Acele trei conturi constituie la oaltă aceea ce înțelegem noi sub contul capital, care însuși este numai un cont de saldare, iar faptul că ele, împreună luate, constituie averea curată dovedește până la evidentă realitatea lor. Că ele nu se presintă în bilanț ca diferența unei subtracțiuni ci ca adenții unei adițiuni, nu produce nici o deosebire.

Denumirea conturilor de capital de pozițiuni „ideale“ în sine n'ar strica nimic. Dar prin această caracterizare mai întâi nu se explică nimic; căci dacă dicem că contul capital este o *datorie ideală*, cu aceea numai am recunoscut, că el nu este o *datorie reală*. că el peste tot nu este o datorie. Prin urmare, cine este de părere, că în passive au să se treacă numai datorii, voină a fi conscientios, ar trebui să omită acele pozițiuni, cari nu reprezintă o datorie. Numindu-le însă datorii ideale, se crede dispensat a trage această consecuență cu privire la conturile de capital.

Nicăiri nu trebuie să se ferească omul mai mult de a opera cu mărimi fictive ca tocmai la bilanț, fiindcă la compunerea bilanțului se cere cel mai cumpătat realism. Cum să se evite plata de dividende fictive, dacă în principiu sunt admise pozițiuni fictive?

Natural, că după-ce odată conturile de capital au fost numite ideale, praxa nu s'a mulțămît numai cu această singură ficțiune, ci cu timpul se născu de aci un sistem întreg. Dacă voia cineva să distribue dividendă, fără a fi avut câștig, n'avea decât să pue o pozițiune ideală între active, de comun sub titlul „spese de administrațiune“ sau „de organizațiune“. Dacă voia contrarul: să nu împartă dividendă, deși era câștig, n'ave de cât să treacă între passive o pozițiune ideală, adese-ori sub titlul „report pe anul viitor“ și acționarii trebuiau să se mângâie cu speranța în viitor.

Dr. H. Veit Simon, Die Bilanzen der Actiengesellschaften u. der Kommanditgesellschaften auf Actien).

Starea economică a țeranului român.

Domnul A. D. Xenopol a ținut asupra acestei chestiuni o conferență la Ateneul-Român din București în seara zilei de 16 Martie a. c. În conferența aceasta dl Xenopol a enunțat la început că „Starea economică a țeranului român este una din întrebările cari trebuie să ne preocupe în gradul cel mai înalt. E vorba despre stratul de temelie al societății noastre, despre acel strat care procură toate mijloacele materiale trebuitoare pentru susținerea vieții, susținerea statului român“. Această importanță o analizează din cele mai de căpetenie trei puncte de vedere:

1. Numai acele țeri sunt bogate în cari masele poporane stau bine economicese. Câțiva oameni bogați într'o țară nu înseamnă nimic când poporul e

sêrac, iar acolo unde toată lumea dispune de avere, chiar când marile avuții lipsesc, bogăția se întâlnește. Sêrăcia României o dovedește prin faptul că n'a fost cu puțință a se găsi în țară cele 175 milioane de cari era nevoie spre a plăti o datorie apăsătoare și că a trebuit să fie rugați străinii, spre a face conversiunea acestei datorii. Nu așa s'a întâmplat în Franția, în care bogăția cea mare este ascunsă în pungile țărănesci, și unde în 1872, un an abia după războiul cel mai ruinător, guvernul cerând în țară un împrumut de 3 miliarde, el este subscris de 14 ori. Cu alte cuvinte, poporul frances putea pune la dispoziția guvernului 42 miliarde.

2. Numai o țară în care masele poporane stau bine economicese, poate să vadă cultura răspândindu-se în ele; căci prima condiție a culturii este buna stare materială, care dă omului răgazul trebuitor spre a aduna idei, apoi îl pune chiar în starea de a dori să-și lumineze mintea.

3. România ar trebui să devie un centru de atragere pentru Români de peste hotare și la aceasta nu se va pute ajunge decât atunci când poporul de jos al României va sta mai bine economicese, de cum stă în țările vecine.

Că țeranul în România liberă stă rău din punct de vedere material, acest fapt e cunoscut de toată lumea. Dacă guvernele ar fi voit vre-odată să facă o anchetă agricolă serioasă, starea lui cea rea s'ar pute cunoaște în toate inspăimântătoarele ei amănunțimi. Dar nici un guvern nu îndrăznește să facă această anchetă, care ar spăimânta lumea prin destăinuirile ei.

Pentru a constata reaua stare a țeranului român, dl Xenopol spicuesce numai pe ici-colo semnele neîndoelnice ale mizeriei ce-l apasă. Pe basa datelor din rapoartele Directorului serviciului sanitar superior constată, că starea igienică a țeranului român este din cele mai rele. Pelagra, boala mizeriei și a hranei neîndestulitoare și din elemente nutritive stricate, se lătește pe fie-care an mai mult. În 1892 erau 8000 de pelagroși în toată țara, în 1898, 20.000; iar în 1901, 40.000. Cifra inspăimântătoare, când ne gândim că toți cei atinși de această cumplită boală sunt meniți spre nebulie și moarte. Lângă pelagră, malaria, provenită din paludism alimentat de nenumeratele bălți, cari se întind până în mahalalele Bucureștiului, apoi sifilisul, tuberculoza și alcoolismul. Aceste 5 flagele seceră inspăimântător în lanul bogat al vieților țărănesci; iar copiii pier fără alegere în timpul de epidemii, cari fac adese-ori să se stingă din sate aproape toată suflarea copilărească. Cei cari rămân în viață se găsesc în cea mai ticăloasă stare din punctul de vedere al hranei, al îmbrăcăminte, al locuinței și în deobște al îndemănării traiului. Lipsă de pomi roditori, de arbori pentru umbră, de grădini de zarzavat și de flori; lipsă de coteț și de șoproane pentru vite, de poieți pentru paseri, de garduri imprejmuitoare a proprietății. Lipsa aproape deservirșită de estetică în decorarea caselor; lipsă de mobilier în ele etc., lipsă de tot ce poate face viața îndemănatică și atrăgătoare.

Conferențiarul face apoi câteva constatări interesante asupra situațiunii țeranului în trecut, spunând că dacă e vorba de starea lui economică propriu dis, de bogăția lui, de hrană și de îmbrăcăminte țeranul român stătea mult mai bine de cum se află astăzi. Toate urbariile vechi constată că erau trei clase de țărani, foarte bogate în vite și cărora proprietarii le puneau la îndemână întinderi însemnate de pământ pentru hrana vitelor lor. Așa, țeranilor fruntași, cari aveau până la 16 vite, proprietarul le dădea fie-căruia până

la 16 fălci de pământ; mijloacilor cu 12 vite, 12 fălci; iar codașilor cu 6 vite, 6 fălci.

Țăranul având multe vite, laptele și produsele lui constituiau baza lui alimentară, pe lângă ouă, pasări și mascurul neapărat. Vitele țărănesci, intrunite în mari cireți, treceau peste hotar alături de cirețile boeresci și aduceau bani buni în punga țăranului.

Munca câmpului fiind ușoară, femeia n'avea nevoie să iasă și dinsa cu bărbatul, ea era gospodină în casă, îngrijia de copii și de cele trebuincioase, torcea, țesea pentru trebuințele îmbrăcăminte; nici un țăran și nici o țărăncă nu se îmbrăcau cu haine luate din oraș, făcute din țesături importate din străinătate.

În anul 1829, data tratatului de Adrianopol, se pune temelia unei schimbări plină de urmările cele mai însemnate asupra stării economice a țăranului român. Prin acel tratat se deschid porturile Mării-Negre și ale Dunării corăbiilor tuturor popoarelor Europii. Grânele românesce încep a fi căutate, dându-se pe ele prețuri până atunci neauzite. Proprietarii din Muntenia și Moldova întind neconținut cultura cerealelor, taie pădurile, desfundă pășunile și stirpesc finetele. Dispozițiile vechilor urbării se schimbă și prin Regulamentul organic se reduce pământul frunțașilor la $5\frac{1}{2}$ fălci, al mijloacilor la 4 și al codașilor la $2\frac{1}{4}$. Prin această reducere se dete o lovitură de moarte gospodăriei țărănesce, întemeiată pe creșterea vitelor. Pământul de care ei aveau nevoie pentru îmaș și finețe îl iau dela boer tot mai scump; plata o fac nu în bani, ci în muncă, așa că brațele lui devin robite pentru totdeauna proprietarului. Țăranul trebuie să ia în ajutor la câmp și pe femeie; gospodăria rămâne neingrijită, pâna nu se mai țese, pasările nu se mai cresc, oalele de lapte nu se mai prind, încât încetul cu încetul țăranul devine tributar negustorilor din orașe, iar miseria începe a se incuiba sub acoperământul lui.

Această schimbare se îndeplinește treptat și ea se urmărește chiar și în zilele noastre, când muncile au devenit atât de întinse, că nu mai ajung brațele din lăuntru întrimpinarea lor și se aduc lucrători străini pentru nevoile câmpului.

Legea din 1864 lasă întinderea de pământ incuviințată de proprietar țăranului, în măsurile fixate de Regulamentul organic, iar pe de altă parte scutesce pe proprietar de îndatorirea de a mai pune la dispoziție pământ nou pentru insurăței. Nevoia de îmaș persistă, îngreuierea muncii iarăși, care atrage după dinsa robirea brațelor și instrăinarea mamei de gospodăria casei.

Urmările acestei stări de lucruri se văd astăzi în starea de miserie a țărănilor, descrisă mai sus. Causa principală a acestei miserii stă deci în imputinarea culturii vitelor. Ați se scie că țăran frunțaș se numește acela care are 4 boi și o vacă; mijlocăș, cel care are doi boi și o vacă și codaș cel-ce nu are boi, ci numai o vacă și nici atât.

Populația înmulțindu-se și moștenirile împărțindu-se, pământul chiar prevădut de legea rurală numai arare-ori se mai întâlnește stăpânit în întregime de un singur țăran. De aici lipsa de nutreț pentru vite mai ales în timpul iernii și slăbirea vitelor, astfel că din această cauză mare parte a arăturilor și sămănatul păpușoiului nu se poate face până prin luna lui Maiu. Păpușoiul sămănat târziu nu se poate coace, și consumat în această stare dă ansă la extinderea pelagrei. Reaua stare a țăranului provine din cauza relei nutririi a vitelor sale și așa dară aici trebuie căutat de îndrumat începutul regenerării sale economice.

Guvernele au cerut țăranului tot mai mult, dar nu-i dădură aproape nimic în schimb. Apoi civilizația păturii superioare dezvoltându-se din ce în ce și cerând mijloace tot mai bogate de îndestulare, se înțelege dela sine că singura pătură productivă trebuia să fie apăsată tot mai greu de sporitele nevoi. Nu se luă aproape nici o măsură pentru a se înălța și producția țării la nivelul cheltuelilor. Aceste sporind neconținut, se revărsară în dări tot mai grele și în muncă tot mai încordată pe spatele țăranului. Disproporția între putere și cerere trebuia în curând să iasă la lumină.

Păturile suprapuse se îngrijiră foarte mult de propășirea politică a țării și de mersul înainte al culturii ei; dar dezvoltarea stării economice o lăsară de sine, așa că descumpănirea produsă trebuia să conducă la uriașa datorie publică și privată sub care geme țara și la criza inspăimântătoare.

Din sumele uriașe cheltuite de stat pentru crearea de instituții și mijloace nouă de viațuire, mai nimic nu s'a revărsat în binefaceri asupra țăranului.

S'au zidit drumuri ferate, fel și fel de palate mai altfel ca în Paris, universități, licee, gări, etc. cu sute de milioane; dar nu s'a putut ajunge ca țăranul să călătorească mai ieftin pe clasa IV, să aibă localuri bune de școală, să i-se facă șosele vicinale, să se sece mlaștinile și în chipul acesta a se apăra populația rurală de paludism.

România este țară agricolă și totuși pentru regenerarea agriculturii celor 800,000 familii de țărani abia sunt 6 școale agricole, și acele fără a dispune de toate cele trebuincioase.

Pentru îmbunătățirea acestei stări de lucruri conferențiarul propune crearea unui personal învățător tehnic agricol, și spre acest scop schimbarea organizației școalelor normale pentru învățători în sensul învățământului profesional agricol. Apoi cere transformarea seminarelor pentru creșterea clerului rural, care nu trebuie îndopat cu greaca și latina, dar se nu priceapă a altoi un pom sau a învăța pe săteni cultura gândacilor de mătasă.

Trebuie introdus monopolul pentru înfrinarea vițului beției.

Trebuie înlocuită lipsa de nutreț natural, provenită din înguștimea finetelor și îmașelor, cu cultivarea nutrețului artificial (lucernă, trifoiu, și alte plante de asemenea fel). Este într'adevăr desnădăjduit lucru că în toată România să se afe cultivate cu nutreț artificial numai vre-o 70,000 hectare și aceasta la proprietarii mari, iar la țărani, aproape nimic.

Din excedentul de budget al acestui an să se afecteze o sumă pentru cumpărarea săminței de plante de nutreț artificial și să se împartă la câte un țăran sau doi din fie-care comună pentru încercare. +

JURISDICȚIUNE.

Pretensiune contra societății pe acțiuni sub licuidare. După expirarea termenului preclusiv prevădut în § 202 al L. C. alinea 2., creditorul societății pe acțiuni sub licuidare poate pretinde escontentare dela societate cu privire la pretensiunea sa, numai întru cât societatea mai dispune de ceva avere nedistribuită.
(Curia reg. sub Nr. 599/1902).

Unde se poate pretinde liberarea cambiei? Senatul de apel al tribunalului comercial și cambial din B.-pesta, prin sentința și Nr. 368/1901, a enunțat: că debitorul, care a plătit cambia, poate pretinde

liberarea acesteia la judecătoria locului de plată indicat în schimb.

Dreptul de pensiuie al funcționarului.

Funcționarul participant la fondul de pensiuie are drept la pensiuie nu numai în cas când a devenit absolut incapabil de lucru, ci și în cazul acela când a devenit numai relativ incapabil de serviciu, (adecă când nu este în stare a'și împlini serviciul avut amăsorat poziției și capacității sale).

(Curia reg. sub Nr. 1143/1902.

LEGISLAȚIUNE.

Proiectele de legi despre usură și transcrierea afacerilor comerciale. În ședința dela 25 Maiu a. c. ministrul nostru de justiție a prezentat dieței două proiecte de legi, menite a ridica nivoul moral al comerțului.

Primul proiect este o novelă a art. de lege 25 din anul 1883 „despre usură și operațiunile de credit pãgubitoare“, și a fost provocat de numeroasele procese de usură cu cerealele, ce s'au pertractat în anii din urmă cu deosebire contra speculanților ovrei din toate părțile Ungariei. Cu privire la vënderile de cereale pe credit noul proiect de lege nu satisface pe deplin toate așteptările, căci conform motivărei afacerile de usură, ce este drept, se pedepsesc, dar acele afaceri de vîndare, la a căror încheiere au lipsit criteriile delictului și împlinirea angajamentelor luate este îngreunată numai de unele evenimente, ce s'au ivit ulterior — nu cad sub dispozițiunile acestei legi. Mai departe cad sub excepțiune și acele afaceri, cari invoalvă numai o exploatare a conjuncturilor. Unui comerciant improcolat preste tot nu i se poate imputa delictul usurei. Incolo legea novelară conține dispozițiuni foarte aspre, în comparațiune cu legea cea veche; căci pe când până acum usura era cualificată ca *delict*, pe viitor se va considera ca *crimă* și se va pedepsi nu numai usura cu bani, ca până acum, ci și ori-ce fel de alte afaceri, prin cari se acopere usura. Usura profesională și cualificată, de cari se țin acele afaceri, la cari se acceptază cambii ori obligăminte pe cuvântul de onoare, se va pedepsi cu închisoare până la 2 ani și amendă până la K 8000. Asemenea va fi suspendat cel pedepsit pentru usură dela exercierea drepturilor sale politice, iar străinii pot fi expulsați din țeară pentru totdeauna ori pentru un timp anumit. Indigenii, încă pot fi expulsați de pe teritoriul municipiului unde s'au făcut culpabili de usură, dacă comuna de competența căreia se țin, cade pe teritoriul altui municipiu.

Al doilea proiect de lege despre *transscrierea afacerilor comerciale* enunță, că cel-ce ia asupra-și o afacere comercială prin contract, este responsabil pentru toate acele angajamente ale întreprinderii, despre cari a avut cunoscință la încheierea contractului sau pe cari le putea afla, dacă observa precauțiunea recerută dela un comerciant regulat. Responsabilitatea vîndătorului rămâne intactă etc.

†

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 4 Iunie 1903.

Abia au trecut câteva zile dela ultimo Maiu și deja liniște deplină domnesce în piața internațională de bani. Fermitatea, ce s'a observat la finea lunei pe unele

piețe se datorese mai mult scirilor despre cereri, ce se așteptau, decât cererilor ce s'au făcut în realitate la tãrgul monetar. Numai piața engleză dispune de capitale abia suficiente pentru satisfacerea cererilor.

Pe *pieța internă* cererea a fost destul de modestă, astfel capitalele n'au putut mult profita de ultimo. La această situațiune a piețelor interne a contribuit și schimbarea petrecută în Berlin, unde de-odată s'a produs abundanță de bani. Discontul pentru cambiile de bancă vieneze a scădut la 3—3 $\frac{1}{2}$ procente pentru cambiile de portfel este dela 3 $\frac{3}{4}$ în sus. Cererea e minimală.

Portfelul băncii austro-ungare a crescut în săptămâna ultimă cu 25 milioane la 217 milioane coroane, metalul nobil a scădut cu 10 milioane, circulațiunea de bilete a crescut cu 63 milioane și rezerva de bilete scutite de contribuțiune a scădut cu 73 milioane K.

În *London* au crescut în continuare cererile de ultimo plătindu-se 3 $\frac{1}{4}$ până la 3 $\frac{1}{2}$ în *Berlin* s'au plătit mai întâiu 4%, mai târziu 3 $\frac{3}{4}$, în *Paris* a fost abundanță de numărar, cu toate acestea discontul privat a rămas nealterat.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Din raportul dela 20 Maiu a. c. al ministerului ung. de agricultură publicăm următoarele date asupra situațiunii agricole în țară:

În decada a doua a lunei Maiu a domnit în toată țara timp schimbăcios, mai mult ploios și rece, în regiunile superioare cu zăpadă, iar în 19 și 20 Maiu timp neguros. În regiunile vestice și pe Alföld a cădut și brumă. În unele regiuni ale țării oamenii se plâng și la această dată de lipsa de ploaie. Totuși în urma ploilor vegetațiunea a progresat și — cu puține excepțiuni — sēmănăturile de toamnă și de primăvară stau bine. Bruma și negurile din 19 și 20 Maiu au cauzat mari pagube în regiunile: din dreapta și stânga Dunării, dintre Dunăre și Tisa și din dreapta Tisei, cu deosebire plantelor de grădină mai jingase, apoi cartofilor, tutunului, viței de vie și poamelor, iar mai puțin cucuruzului și păstăioaselor. În multe locuri a bătut grindina, însă fără a cauza pagube mai însemnate.

În general timpul a fost favorabil desvoltării *sēmănăturilor de toamnă*, cu excepțiunea celor din regiunile unde a fost lipsă de ploaie. Sēmănăturile timpurii peste tot stau bine, cele târzii însă mai puțin bine. Situațiunea *sēcărilor și îndoiturilor (mestecăturilor de toamnă)* nu se poate numi satisfăcătoare. Timpul nefavorabil din zilele ultime, cu deosebire din 19 și 20 Maiu, a stricat mult sēcării ce era în stadiul înfloririi sau gata a înflori. *Oarzele de toamnă* sunt satisfăcătoare și în parte precumpenitoare și *cele de primăvară*. *Oveșele* s'au ameliorat în timpul din urmă.

Situațiunea *rafiței* este foarte diferită. În multe locuri sēmănăturile au trebuit arate, și cele ce au rămas sunt mai slabe ca de obicei. Astfel prospectele recoltei abia vor fi slab mijlocii.

Ploile au influențat favorabil asupra desvoltării *cucuruzului*, cu deosebire în comitatele estice. Bruma din 19 și 20 Maiu a stricat ici-colea cucuruzului, așa că a trebuit să fie sēmănat din nou.

Plantele de grădină s'au desvoltat în general bine, parțial însă au suferit de bruma sus amintită: diferitele soiuri de fasole, pepenii, dovlecii, castraveții și patlagelele.

Răsădirea *curechiului* s'a făcut cu succes excelent. *Hemeiul* se desvoaltă bine.

Meiul și hrizca sămēnate de timpuriu au răsărit bine.

Cânepa și inul se desvoaltă satisfăcător.

Plantațiunile de tutun, cari nu au fost stricate de brumă s'au insecte, se desvoaltă bine.

Napii de zahăr, în general se desvoaltă în mod satisfăcător. Situațiunea lor e mai puțin mulțămitoare în Ardeal. *Napii de nutreț* se desvoaltă bine; în unele locuri ei au fost nimiciți de brumă și de insecte, trebuind să fie sēmēnați din nou.

Cosirea *plantelor de nutreț* s'a început în toată țara. Resultatul este diferit; în privința calitativă el e satisfăcător.

Iarba din *livezi și pășuni* se desvoaltă bine în urma timpului ploios.

Prospectele recoltei *viilor* sunt în general satisfăcătoare, cu toate-că bruma din 19 și 20 Maiu a cauzat *striațiuni*, *acumene* și *grindina* ce a cădut în unele locuri.

Prospectele recoltei *poamelor* în deosebi în regiunile nordestice și estice ale țării sunt în general satisfăcătoare.

În *România*. *Grâul* e frumos, *porumbul* a răsărit în bune condițiuni și săpatul lui e pe sfirșite, *celelalte cereale* promit recolte abondente, iar *viile* au suferit din cauza răcelei.

În *Rusia* suprafața sēmēnată cu grâu de primăvară este mult mai extinsă ca în anul trecut și aceasta din cauză, că unele grâne de toamnă au trebuit arate. În unele regiuni situațiunea agricolă este nefavorabilă.

În *Germania* situațiunea agricolă este favorabilă.

În *Francia* recoltele au trebuința de căldură.

În *Anglia* perspectivele grâului sunt în general satisfăcătoare.

În *Statele-Unite* se speră o recoltă foarte abondentă de grâu.

În *Canada* se speră o recoltă mai mare ca în anul trecut cu vr'o 3½ milioane hectolitri.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Coroana*“ institut de credit și economii societate pe acțiuni în *Bistrița*, este firma unui nou institut de bani, ce s'a înființat la 23 Maiu a. c. cu mare însufletire în *Bistrița*, cu un capital fundamental de K 100,000 plasat în 500 de acțiuni à K 200 nominal. Spre orientarea celor interesați servească următoarele amănunte: Direcțiunea constă din 10 membri. President: Dr. Alexandru German, medic; Vice-presidenți: 1. Dl Michaila Făgărăsan, protopop; 2. Dl Dr. Pompeiu German, medic. În comitetul de revisiune s'au ales 5 membri și 2 suplenți. Director executiv: Dr. Tripon Gavril. Contabil: Emil Chiffa, fost elev al Academ. com. sup. din Anvers. Postul de cassariu vacant. Cererea pentru înregistrarea firmei se va înainta până în 1 Iunie la tribunalul competent. Societatea și-a închiriat local în Strada Spitalului Nr. 23 etagiul de-a stânga, învecinat cu hotelul Sahling. Activitatea se va începe imediat după înregistrarea firmei.

*

„*Murșanul*“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în *M.-Radna*. Adunarea generală a acestui institut s'a ținut la 8 Martie n. 1903 sub presiunea dlui *Vasilie Beleş*, fiind notar dl *Ioan Suciu* și *Sever Secula*, iar verificători ai procesului verbal dnii *Paul Șerb*

și *Ștefan Onu*. Prezenți au fost 39 acționari, reprezentând 163 acțiuni cu 76 voturi.

Impărțirea profitului de K 9411·36 s'a hotărât astfel: Dividendă și supradividendă K 5600—. Fondului de rezervă K 2360·85. Scopuri filantropice-culturale K 400—. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 432·90. Tantieme directorului executiv K 162·34. Tantieme funcționarilor K 108·22. ½% Deleg. băncilor române K 47·05. Remunerațiune funcționarilor K 300—.

Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale s'a distribuit cum urmează: La masa stud. din Brașov K 30—. La masa stud. din Brad K 40—. Școalelor din protopopiatul Radnei K 100—. Alumneului din Arad K 60—. Pompierilor din Maria-Radna K 10—. Societ. Petru Maior K 50—. Școalei de fete din Arad K 20—. Masa stud. din Cluj K 10—. Fondului diecesan central pentru școalele sărace K 20—. Fondului de ajut. elevilor inst. ped. teolog. din Arad K 30—. La dispoziția direcțiunii K 10—.

Dividenda s'a fixat cu 7% = K 14 de acție și se plătește dela adunarea generală imediat. În direcțiune s'au ales dnii: *Dr. Vasile Avrămescu* și *George Lupenciu*, (în locul dlor: *Vasilie Beleş* și *Paul Moldovan*, cari au abdis).

Direcțiunea s'a constituit de nou în 14 Martie, alegând președinte pe dl *Alexandru Marta*, și vicepreședinte pe dl *Constantin Paulcescu*.

CRONICA.

Spargere la o bancă românească. Precum aflăm, în noaptea de 26 spre 27 Maiu a. c. niște făptuitori, pân'acum încă necunoscuți, au spart lada de fer a cassei de păstrare „*Nera*“ din *Bozovics*, despoiandu-o de numărul de circa K 11,000—, ce se afla în ea. O altă ladă de fer, în care se aflau registrele, hărțile de valoare și cambiile băncii a rămas intactă. Deși s'au luat, imediat după descoperirea faptului, toate măsurile de lipsă pentru eruirea și prinderea făptuitorilor, aceasta pân'acum n'a succes.

Imprejurările între cari s'a comis această spargere sunt atât mai curioase, cu cât lada de fer din chestiune este de o greutate mare, de circa 1200 Kg., și în nemijlocita vecinătate a localului cu cassa se află locuința proprietarului casei, a unui papucar, care împreună cu calfele și ucenicii sei afirmă, a nu fi audiat nici cel mai mic șgomot, deși lada a fost culcată și sfredelită din dos, lucru care fără șgomot nu se poate închipui.

După părerea noastră făptuitorii ori complicitii lor au putut fi numai oameni perfect orientați asupra împrejurărilor locale și asupra sumei, ce s'a aflat în cassă și care a fost numai excepțional atât de mare, din cauză că fiind țerg de țară, mulți debitori ai băncii și-au replătit datoriile. iar de altă parte unele depozite spre fructificare anunțate pe ziua tirgulului nu s'au ridicat.

De altcum banca, deși a îndurat aceasta pierdere simțitoare, nu este periclitată, căci dispune de un frumos fond de rezervă, care cu dotațiunea anului curent se cifrează cu K 21,532— și din care se va pute eventual acoperi paguba îndurată de societate fără vina direcțiunii.

Din cazul regretabil al „*Nerei*“ rezultă și pentru celelalte bănci ale noastre învățătura, scump plătită de banca păgubită, ca la procurarea casselor destinate pentru păstrarea diferitelor valori să nu se facă economie; să nu se mulțamească cu simple lăzi de fer, ci să

se procure când se ivesce trebuința ori încă la înființare totdeauna casse de fer după sistemul cel mai nou și dela firme bine reputeate; asemenea să se țină cont și de faptul ca cassele să fie așezate la locuri sigure; păreții localului cu cassa se pot eventual câptuși din toate părțile cu fer, ori să se angajeze, în localități unde siguranța publică este mai mică, chiar un păzitor special, provădit cu orologiu de control; în fine mai recomandabil e a contracta chiar o asigurare contra spargerii la o societate de asigurare bine acreditată, care contra unei neînsemnate premii anuale poartă risicul pentru casul unei spargerii.

*

Controlul permanent la institutele de bani.

Revista financiară „Magyar Pénzügy” din B.-Pesta în numărul său dela 28 Mai a. c. (Nr. 22) reproduce în întregime articolele noastre publicate sub titlul de sus în Nr. 15 și 16 al acestei reviste.

*

Mulțămită ministerială „Albinei”.

Ministrul de culte și instrucțiune publică prin rescriptul său Nr. 32,195 dela 13 Maiu a. c. a exprimat direcțiunii institutului „Albina” din Sibiu, mulțămita sa, pentru suma de K 400— ce numitul institut a donat, asemenea anilor trecuți, și anul acesta, pentru trebuințele tinerimei studioase dela gimnasiul de stat din Sibiu, frecventat, precum se scie, în preponderanță de elevi români din toate părțile țerei.

Presa opozițională maghiară, se 'nțelege, n'a scăpat nici ocasiunea aceasta spre a exploata în feliul său incidentul acesta în sine neînsemnat, atribuind „Albinei” tendințe antipatriotice și acuzând guvernul că s'a lăsat tras pe sfoară din partea „Albinei”. Afirmațiunile presei șoviniste sunt cu atât mai absurde cu cât aceiași mulțămită ministerială s'a exprimat și „Sparcassei” sășesci din Sibiu, care încă a donat o sumă oarecare tinerimei numitului gimnasiu.

*
O

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 3 Iunie 1903.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde	7-50— 8—
„ „ Tisa	„ „ „ „	7-70— 8-20
„ „ Pesta	„ „ „ „	7-55— 8-15
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „	7-55— 8-10
„ „ Bacica	„ „ „ „	7-55— 8-05
Secară	„ „ „ „	6-60— 6-80
Orz	„ „ „ „	5-70— 6-10
Ovės	„ „ „ „	5-95— 6-20
Porumb	„ „ „ „	6-20— 7-25
Rapiță	„ „ „ „	10-70— 11-10
Untură de pore B.-Pesta	„ „ „ „	69-50
Slănină (clisă)	„ „ „ „	57-50— 60-50

Bursa de Bucuresci.

Cursul din 2 Iunie 1903.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	99 ³ / ₄
„ „ 1892 5% <td>„ „ „ „</td> <td>100¹/₂</td>	„ „ „ „	100 ¹ / ₂
„ „ 274 mil. 4% <td>„ „ „ „</td> <td>88³/₄</td>	„ „ „ „	88 ³ / ₄
„ „ 1898 4% <td>„ „ „ „</td> <td>86³/₈</td>	„ „ „ „	86 ³ / ₈
Fonciare rurale 5% <td>„ „ „ „</td> <td>101⁷/₈</td>	„ „ „ „	101 ⁷ / ₈
„ „ 4% <td>„ „ „ „</td> <td>90¹/₄</td>	„ „ „ „	90 ¹ / ₄
Scris. fonc. urb. Bucuresci 5% <td>„ „ „ „</td> <td>90³/₈</td>	„ „ „ „	90 ³ / ₈
„ „ Iași	„ „ „ „	83 ¹ / ₂

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 3 Iunie 1903.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor.	p. 100 K
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	100-60	100-60
5	„ „ arg. Ian., Iulie. 16% „	100-45	100-60
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% „	176—	176—
5	„ „ „ 1860 à fl. 500— „ 20% „	154-25	155—
5	„ „ „ 1860 à fl. 100— „ 20% „	184-75	187—
—	„ „ „ 1864 à fl. 100— „ 20% „	249—	250—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	120-90	121-25
4	„ „ Cor.	101-05	101-25
3 ¹ / ₂	„ „ de invest.	93-05	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. . . . . scut. de dare	121-05	121-50
4	„ „ Cor. . . . . „ „	90-20	90-80
3 ¹ / ₂	„ „ „ „ „ „ „ „	91-20	91-50
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl.	201-75	203—
4	„ p. regul. Tisei . . . . . sc. de dare	157-50	158—
4 ¹ / ₂	Oblig. de regalii croat-slav.	—	102—
3	Impr. p. regul. Porților de fier	90-40	90—
4	Oblig. rurale croato-slavone	100-25	100-25
4	„ „ ungare	99-75	99-50
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	281—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	99—	99-25
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	105-65	—
2	„ „ sârbesci à 100 fr.	90-75	—
—	Oblig. „ cu premii a C. fer. ture. à 400 fr.	120-50	—
—	Impr. bulgar 1889	110-80	111—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	99-90	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	279—	—
4	Banca austro-ungară 40 ¹ / ₂ ani	101-40	101-35
4	„ „ „ 50 ani	101-40	101-40
4 ¹ / ₂	Banca com. ung. Pesta	100-90	101—
4 ¹ / ₂	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	108-10	109—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 ¹ / ₂ ani	100-40	101—
4	„ „ „ I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-50	99-25
4	Inst. de credit fonciar ungar	100—	100-60
3 ¹ / ₂	„ „ „ „ „ „ „ „	110—	92—
4 ¹ / ₂	Banca hipotecară ungară	100-90	101-25
4	„ „ „ „ „ „ „ „	100-80	99-85
4	„ „ „ „ „ „ „ „ cu premii	259-50	130—
3%	Banca hip. ung. cu premii	—	113-25
5	Albina, Sibiu	—	102—
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	102-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	19-75	20—
	Credit, à fl. 100—	441-50	443—
	Clary, à fl. 40— v. c.	170—	—
	Buda, à fl. 40—	175—	183—
	Pálffy, à fl. 40—	180—	175—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-35	56-50
	„ „ ungară, à fl. 5—	28—	28-75
	Rudolf, à fl. 10—	71-50	—
	Salm. à fl. 40— v. c.	242—	—
	Salzburg, à fl. 20—	77—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	320—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	446—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	„Jó sziv”, à K. 4—	—	10-75
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-35	11-39
	„ c. reg.	11-33	11-31
	Napoleon'd'or (20 frci sau 8 fl. v. a.)	19-08	19-09
	20 Marce germ. aur	23-52	23-52
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-35	117-47
	„ franc. 100 Fr.	95-45	95-50
	„ ital. 100 Lire	95-45	95-50
	Ruble, bilete, 100	253-75	—
	Lei românesci, 100	—	95-10

Prețul per bucată

Mersul Trenurilor.

(Valabil dela 1 Maiu 1903 st. n.)

Sibiu — Cluj — Budapesta.

7-41	4-37	11-21	pl.	Sibiu	→	sos.	9-15	12-57	3-28	11-21	pl.	Sibiu
9-32	6-00	12-50	sos.	Copşa	→	sos.	7-10	11-20	2-25	12-50	pl.	Copşa
11-41	6-55	1-22	pl.	"	→	sos.	3-20	9-43	2-01	1-22	pl.	"
12-46	7-21	2-22	pl.	Küküllöszeg	→	pl.	2-16	9-05	1-01	2-22	pl.	Küküllöszeg
1-29	8-00	3-02	sos.	Tövis	→	pl.	1-30	8-37	12-21	3-18	sos.	Tövis
2-05	8-12	3-38	pl.	"	→	sos.	12-16	8-32	11-22	3-33	pl.	"
3-02	8-55	4-22	sos.	Kocsárd	→	pl.	11-31	7-32	10-28	3-51	sos.	Kocsárd
(5-37)	(11-22)	—	sos.	(M.-Vasárhely)	→	pl.	(5-22)	—	(7-43)	4-08	sos.	(M.-Vasárhely)
3-48	9-22	5-12	sos.	Ar. Gyéres	→	pl.	10-11	7-27	(5-21)	4-22	pl.	Ar. Gyéres
(4-26)	(10-18)	(6-02)	sos.	(Torda)	→	pl.	(9-55)	(7-40)	(8-52)	4-32	sos.	(Torda)
5-41	10-20	6-45	sos.	Cluj	→	pl.	8-30	6-11	8-51	4-42	pl.	Cluj
6-11	11-10	7-13	pl.	"	→	sos.	7-12	5-51	8-51	5-12	pl.	"
10-10	2-32	11-13	sos.	Orade	→	pl.	2-05	2-18	4-10	7-22	sos.	Orade
7-10	7-50	6-40	sos.	Budapesta	→	pl.	5-45	9-15	9-00	8-10	sos.	Budapesta
—	1-50	6-32	sos.	(Vienna via Bruck)	→	pl.	—	2-10	10-00	5-12	sos.	(Vienna via Bruck)

Sibiu — Braşov — Bucureşti.

7-41	11-21	12-58 ³⁾	pl.	Sibiu	→	sos.	9-15	3-28	12-57	3-28	11-21	pl.	Sibiu
9-32	12-50	3-02 ³⁾	sos.	Copşa	→	pl.	7-10	2-21	11-20	3-46	sos.	Copşa	
9-47	1-01	3-32	pl.	"	→	sos.	6-20	2-11	11-09	4-22	pl.	"	
10-01	—	3-49	pl.	Medias	→	pl.	6-21	—	10-53	5-12	sos.	Medias	
11-00	2-15	5-01	pl.	Sighişoara	→	pl.	5-49	1-11	9-48	6-02	sos.	Sighişoara	
2-09	5-01	9-27	sos.	Braşov	→	pl.	2-45	10-24	5-20	7-22	pl.	Braşov	
2-19	5-11 ¹⁾	—	pl.	"	→	sos.	2-18	10-11	—	8-10	pl.	"	
3-31	6-26 ¹⁾	—	sos.	Predaal	→	pl.	1-12	9-12	—	9-06	sos.	Predaal	
5-38	8-00 ¹⁾	—	pl.	"	→	sos.	12-55	9-22	—	10-00	pl.	"	
8-31	10-20	—	sos.	Ploiesti	→	pl.	9-41	6-28	—	11-10	sos.	Ploiesti	
(8-05)	—	—	sos.	(Iasi)	→	pl.	(9-15)	—	—	12-11	sos.	(Iasi)	
9-40	(11-25)	—	sos.	Bucuresti	→	pl.	8-05	5-05	—	10-00	sos.	Bucuresti	

Sibiu — Dena (Vizakna).

7-41	3-00	4-37	pl.	Sibiu (gară)	→	sos.	12-57	4-20	3-21	9-15	pl.	Sibiu (gară)
7-47	3-05	4-41	pl.	" (halta)	→	sos.	12-53	4-15	3-16	9-12	pl.	" (halta)
8-01	3-21	4-52	pl.	Sura mică	→	sos.	12-43	4-00	3-11	9-11	pl.	Sura mică
8-08	3-29	4-57	pl.	Oena (gară)	→	sos.	12-39	3-54	3-02	9-10	pl.	Oena (gară)
8-15	3-35	5-03	sos.	" (Băi)	→	pl.	12-33	3-40	3-01	9-10	sos.	" (Băi)

3) Dela 1 Iunie. — 3) Marţi şi Vineri.

Observări. Timpul de noapte (dela orele 6 sara până la 5-30 dimineaţa) este însemnat prin sublinierea minutilor, iar trenurile accelerate prin cifre mai mari. Ofitele din stînga staţiunilor se vor celi de sus în jos, iar cele din dreapta, de jos în sus, după cum arată săgeţile.

Sibiu — Arad — Budapesta.

11-21	7-57	11-21	pl.	Sibiu	→	sos.	3-28	8-05	3-28	11-21	pl.	Sibiu
12-50	(via Alvincz)	12-50	sos.	Copşa	→	pl.	2-21	10-15	2-01	12-50	pl.	Copşa
2-15	—	1-22	pl.	"	→	sos.	1-05	10-21	1-01	1-22	pl.	"
2-22	—	2-22	pl.	Küküllöszeg	→	pl.	12-22	10-22	1-01	2-22	pl.	Küküllöszeg
3-18	—	3-18	sos.	Tövis	→	pl.	12-00	10-21	1-21	3-18	sos.	Tövis
3-33	—	3-33	pl.	"	→	sos.	11-42	10-22	1-22	3-33	pl.	"
3-51	—	4-11	pl.	Alba Iulia	→	pl.	11-21	10-22	1-21	3-51	pl.	Alba Iulia
4-08	—	4-22	sos.	Alvincz	→	sos.	11-09	10-22	1-22	4-08	sos.	Alvincz
4-22	—	4-32	pl.	"	→	pl.	11-08	10-22	1-22	4-22	pl.	"
4-32	—	4-42	sos.	Orăştie	→	sos.	10-40	10-22	1-22	4-32	sos.	Orăştie
4-42	—	4-52	pl.	Piski	→	pl.	10-22	10-22	1-22	4-42	pl.	Piski
4-52	—	5-12	sos.	"	→	sos.	10-22	10-22	1-22	4-52	sos.	"
5-12	—	5-26	pl.	(Hunedoara)	→	pl.	9-51	10-22	1-22	5-12	pl.	(Hunedoara)
5-26	—	5-40	sos.	Deva	→	pl.	9-51	10-22	1-22	5-26	sos.	Deva
5-40	—	5-50	pl.	Maros-Blye	→	pl.	9-31	10-22	1-22	5-40	pl.	Maros-Blye
5-50	—	6-02	sos.	Arad	→	pl.	7-18	12-11	1-07	5-50	sos.	Arad
6-02	—	6-15	pl.	(Timişoara)	→	pl.	(2-00)	(8-25)	(2-00)	6-02	pl.	(Timişoara)
6-15	—	6-20	sos.	(Lugoj)	→	pl.	(11-31)	(6-20)	(11-31)	6-15	sos.	(Lugoj)
6-20	—	6-25	pl.	(Caranscloaş)	→	pl.	(10-21)	(5-31)	(10-21)	6-20	pl.	(Caranscloaş)
6-25	—	6-32	sos.	(Oşova)	→	pl.	(6-55)	(2-25)	(6-55)	6-25	sos.	(Oşova)
6-32	—	6-42	pl.	(N. Bogsăni)	→	pl.	(9-51)	(3-10)	(9-51)	6-32	pl.	(N. Bogsăni)
6-42	—	6-52	sos.	(Versece)	→	pl.	(11-18)	(4-51)	(11-18)	6-42	sos.	(Versece)
6-52	—	7-02	pl.	(Oraviţa)	→	pl.	(8-20)	(2-22)	(8-20)	6-52	pl.	(Oraviţa)
7-02	—	7-12	sos.	(Biserica albă)	→	pl.	(10-19)	(3-18)	(10-19)	7-02	sos.	(Biserica albă)
7-12	—	7-22	pl.	Budapesta	→	pl.	2-15	6-50	8-10	7-12	pl.	Budapesta
7-22	—	7-32	sos.	(Vienna)	→	pl.	8-50	10-00	10-00	7-22	sos.	(Vienna)

Sibiu — Turmă-Roşu — Bucureşti.

4-05	1-09	2-00	pl.	Sibiu	→	sos.	3-27	11-11	7-33	4-05	pl.	Sibiu
4-52	2-05	3-05	sos.	Podul Olteului	→	pl.	2-29	10-15	6-30	4-52	sos.	Podul Olteului
(8-34)	2-06	3-10	pl.	"	→	sos.	2-24	10-15	6-25	(8-34)	pl.	"
5-05	—	6-25	sos.	(Făgăraş)	→	pl.	2-14	(4-25)	3-32	5-05	sos.	(Făgăraş)
5-22	2-13	—	sos.	Verestorony	→	pl.	1-12	10-01	—	5-22	sos.	Verestorony
6-16	2-43	—	pl.	"	→	pl.	1-12	9-11	—	6-16	pl.	"
8-02	5-15	—	sos.	Căineni	→	sos.	12-11	8-25	—	8-02	sos.	Căineni
9-06	6-12	—	pl.	"	→	pl.	12-45	9-00	—	9-06	pl.	"
1-03	10-21	—	sos.	Calimăneşti	→	pl.	11-14	7-56	—	1-03	sos.	Calimăneşti
(3-18)	5-21	—	sos.	Piatra Olt	→	pl.	7-25	2-25	—	(3-18)	sos.	Piatra Olt
5-21	—	—	sos.	(Verciorova)	→	pl.	(3-02)	—	—	5-21	sos.	(Verciorova)
—	—	—	sos.	Bucureşti	→	pl.	11-10	7-50	—	—	sos.	Bucureşti